SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1984

av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S)

Tillgodose musiker och kulturarbetares situation i trygghetssystemet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de sociala trygghetssystemen utifrån anpassning till musikers yrkesverksamhet så att den även tar hänsyn till musikers arbetssituation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om alla statliga stipendier kan ligga till grund för inkomstberäkning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över Alliansmodellen och huruvida fler yrken skulle kunna gynnas av modellen, exempelvis tekniker, producenter och scenarbetare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett av världens främsta musikländer. Det svenska musikundret har blivit ett begrepp och i internationell konkurrens är Sverige tillsammans med länder som USA och Storbritannien de verkligt framstående inom musikexportens område. För att kunna fortsätta utveckla svenskt musikliv och bygga fortsatt tillväxt i den globala konkurrensen är det av vikt att stärka och utveckla möjligheterna för musiker och kulturarbetare att försörja sig. Det sociala trygghetssystemet behöver anpassas och

utvecklas för att tillgodose musikers och kulturarbetares situation. Det är en fråga som inte minst uppmärksammats av Svenska Musikerförbundet och andra organisationer inom branschen och förslag har tagits fram som kräver övervägande framöver.

Kulturarbetarna har ett lika långt och produktivt arbetsliv som andra yrkesgrupper och bidrar på så sätt till finansieringen av de allmänna trygghetssystemen. Musikers arbetssituation är unik på flera sätt och påminner inte om de traditionella anställningsformaten som dagens trygghetssystem är baserade på. Även arbetstiderna ser annorlunda ut vilket även påverkar musikers möjligheter att ta del av trygghetssystem som är anpassade efter traditionella arbetsförhållanden. En problematik som betonas i musikpolitiska programmet som Musikerförbundet tagit fram är att när musiker och artister behöver tillgång till det sociala skyddsnätet i form av a-kassa, sjukersättning, föräldrapenning eller liknande, stöter de ofta på hinder.

Arbetade timmar är svårt att definiera och rapportera som musiker då många timmar läggs ner på att komponera eller repetera, vilket inte sällan sker i hemmet. En musiker som har F-skattsedel och åker på turné en del av året, har problem att kvalificera sig för a-kassa eller sociala försäkringar utifrån dagens regelverk. Konstnärsnämnden uppmärksammade dessa förhållanden i rapporten “Coronapandemins konsekvenser för konstnärers villkor 2021” och här påvisas flera aspekter på hur kulturarbetares ekonomi skiljer sig från övriga samhällets, och hur svårt de har att tillgodogöra sig trygghetssystemen. Många musiker lever även delvis på arbetsstipendium en del av året. Denna inkomst kan idag inte räknas med som ersättningsgrund, trots att pengarna är menade som en lön för att förvalta sitt hantverk. Eftersom dagens regelverk bygger på att en tillsvidareanställning med heltid är norm blir det svårt att kvalificera sig när man arbetar inom kultursektorn.

Musikbranschen domineras av korta anställningar där många frilansar och är egenföretagare. Om musiker och artister stängs ute från trygghetssystemen på grund av hur kulturområdets arbetsmarknad är konstruerad finns anledning se över om anpassningar för att möta musikers behov kan tillgodoses. En musiker kan exempelvis arbeta med repetitioner en period för att sedan arbeta på, eller vid, scenen under en period. En musikers arbetstimmar kan med andra ord disponeras på flera olika sätt och blir sällan synliga i siffror. När A-kasseperioden är slut hänvisas arbetslösa till Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program (jobb- och utvecklingsgarantin). Vi ser att även denna åtgärd omfattas av ett regelverk som inte hängt med i utvecklingen och behöver, likt a-kassan, anpassas för den grupp som Musikerförbundet representerar.

Även möjligheten till barnomsorg är ett problematiskt område för samtliga inom kulturområdet då arbetstiderna ofta är förlagda till kvällar och helger.

För att även musiker skall kunna ta del av de trygghetssystem som samhället idag erbjuder så krävs en anpassning till musikers arbets- och anställningssituation. Ersättningsmodellerna skulle kunna beräknas utifrån en årsinkomst för musiker med hänvisning till det ojämna inkomstflödet som ligger i yrkets natur. Där bör även arbetsstipendium räknas med för att få en så verklighetstrogen beräkning på inkomst som möjligt. Ett exempel på en bra åtgärd sker genom Musikalliansen som är ett aktiebolag med statligt stöd från Kulturdepartementet via Statens kulturråd. De anställer musiker för att skapa trygghet och stabilitet mellan uppdrag och anställningar. En utvecklad alliansmodell där fler yrken inom scenbranschen som exempelvis tekniker, producenter och scenarbetare blir inkluderade har framförts och det finns anledning att se över detta.

För att omfatta samtliga inom kulturområdet behöver Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska åtgärder anpassas och ses över för att inkludera arbetsmarknaden som kulturen representerar.

Mirja Räihä (S)

Per-Arne Håkansson (S)